

1. Obiekt

ZESPÓŁ DWORU KANONIKÓW, OB. ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO

1544

2. Czas powstania

ok. 1320 r.,

ok. 1400 r.,

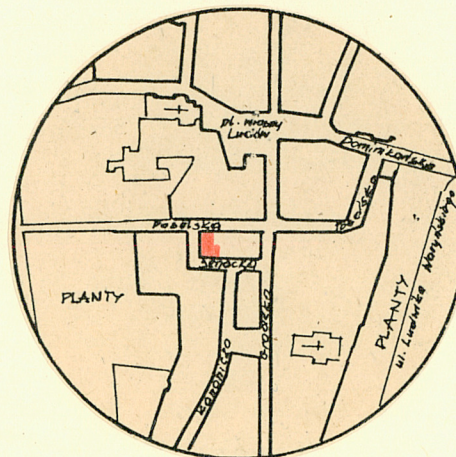
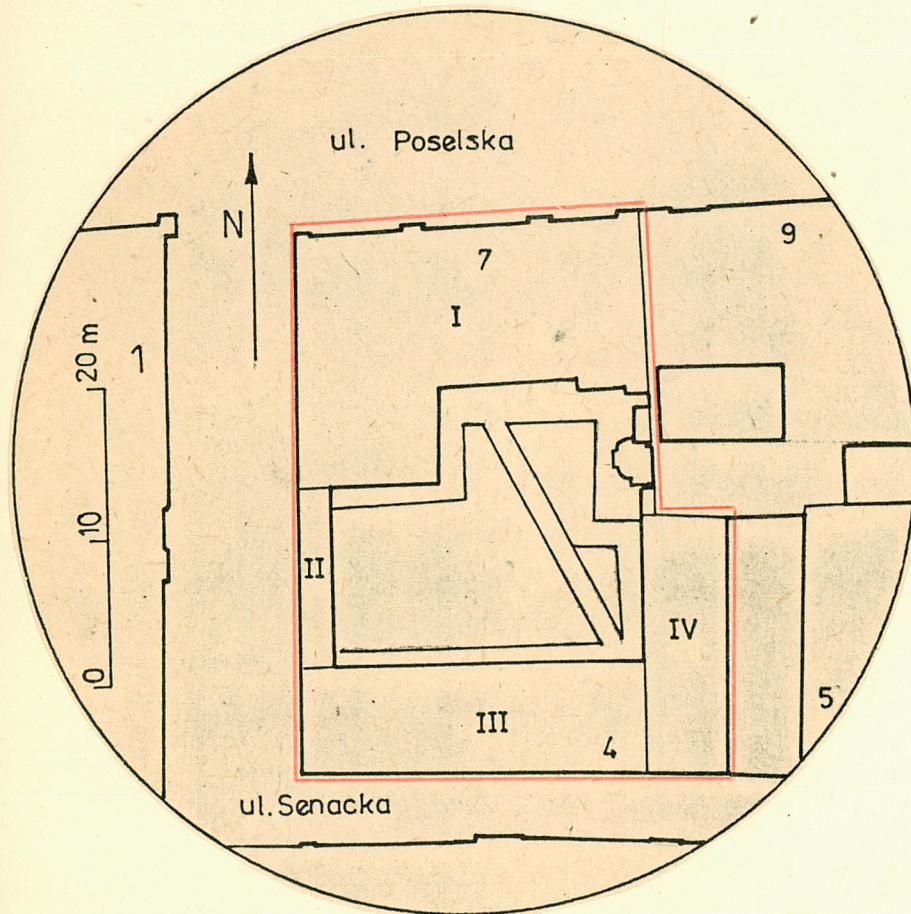
ok. 1560 r.,

3. Miejscowość

KRAKÓW

XVII/XVIII w., 1754 r., pocz.XIX

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

I. budynek frontowy
II. mur zach. z gankiem
III. oficyna tylna
IV. oficyna boczna

4. Adres

ul. Poselska 7, ul. Senacka

nr hipoteczny 394 2, 4

5. Przynależność administracyjna

województwo

gmina Dz. Śródmieście

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.

województwo

powiat Dz. Stare Miasto

8. Właściciel i jego adres

krakowska kapituła katedralna

9. Użytkownik i jego adres

mieszkańcy, instytucje, przed-
siębiorstwa (p. karty szczegó-
łowe)

10. Rejestr zabytków

Nr A-66 data 10 X 1961 r.

Posesja co najmniej od k. XIV w. stanowiła własność krakowskiej kapituły katedralnej. Rozwój zabudowy i jej kształt obecny jest funkcją sposobu użytkowania - specyficznego i w dużym stopniu autonomicznego w stosunku do innych typów mieszkalnej zabudowy miejskiej. Dwory kanoników miały charakter rezydencji z dużym zapleczem gospodarczym.

Obszar obecnej działki wchodził w skład większej posesji, uszczuplonej ok. 1320 r. w wyniku wytyczenia ulic Poselskiej i Senackiej. Najstarsza murowana zabudowa znajdowała się w środku frontowej (pn.) części działki. Powiększona ok. 1400 r. przez zabudowanie narożnika. Wg inwentarza z 1555 r. poza domem frontowym na terenie posesji znajdował się drewniany (?) budynek z kuchnią na parterze i komnatami na piętrze. Ok. 1560 r. drewniany płot od strony zach. zastąpił go murem, do którego przybudowano zachowany do dziś ganek; być może wtedy powstał również pd. mur graniczny. W k. XVII lub na pocz. XVIII w., za kanonika Józefa Zebrzydowskiego, rozbudowano budynek frontowy do obecnych wymiarów i wzniesiono oficynę tylną. W 1754 r. kanonik Józef Czarny (Szwarcenberg) wystawił oficynę boczną, w miejscu drewnianego budynku. Przebudowa budynku frontowego na pocz. XIX w. była ostatnią większą akcją budowlaną na posesji. Dzięki temu zabudowa posesji utrzymała archaiczny charakter, nie naruszony późniejszymi modernizującymi zmianami.

Posesja tworzy zach. część bloku zabudowy znajdującego się pomiędzy ulicami Grodzką, Senacką i Poselską. Zajmuje niemal 1/3 jego powierzchni. Położona jest pomiędzy dwoma odcinkami załamującej się w tym miejscu ul. Senackiej a ul. Poselską. Ma kształt prostokąta (którego stosunek boków wynosi 1:1,5), powiększonego o mały prostokątny aneks przylegający od pd.-wsch.

Zabudowa posesji ma charakter odmienny od zabudowy sąsiednich parcel: na stosunkowo obszernej działce, wokół rozległego podwórca, występujące są budynki niewysokie, jednopiętrowe, o wyrazie horyzontalnym charakterze.

Zabudowa składa się z budynku frontowego, zajmującego pn. i pn.-zach. część działki, przy skrzyżowaniu ul. Poselskiej i Senackiej, oraz oficyny tylnej, leżącej w pd. części, założonej wzdłuż ul. Senackiej i łączącej się z oficyną boczną, położoną w aneksie. Zabudowa zajmuje ok. poł. powierzchni działki.

Niezabudowana przestrzeń między oficyną tylną i budynkiem frontowym oddzielona jest od ulicy jednopiętrowym ceglany murem z odcinkowo zamkniętymi wnękami; w pd. wnęcie półkoliście zamknięty otwór bramy wjazdu na podwórze. Do muru od strony podwórza przybudowany jest murowany ganek na dwóch szerokich, półkolistych arkadach, nakryty (wraz z murem) pulpitowym dachem, pokrytym dachówką. Ganek, pierwotnie prowadzący do ustępów, stanowi obecnie długie, wąskie pomieszczenie, dostępne z budynku frontowego. Elewacje ganku i muru gładkie, tynkowane. W elewacji ganku trzy, symetrycznie rozmieszczone, kwadratowe okienka w kamiennych obramieniach z graniastych ciosów o sfazowanych brzegach (poł. XVI w.). Otwór bramy w murze ujęty od strony ulicy kamiennym portalem o węgarach w formie pilastrów tokańskich (pocz. XIX w. (?); w portalu brama dwuskrzydłowa, płycinowa.

Płn.-wsch. część podwórka zamknięta ścianą szczytową oficyny sąsiedniej posesji (ul. Poselska 9) i krótkim odcinkiem muru granicznego. Ściana i mur wypełniają przestrzeń między budynkiem frontowym i oficyną boczną. Wsparte są dwiema wydatnymi szkarpami, osłoniętymi w górnej części gzymsem pokrytym dachówką, a w dolnej daszkiem o drewnianej więźbie, zawieszonym w poł. wysokości szkarpy. Na szkarpach ekspozycja o charakterze lapidarialnym. Pomiędzy szkarpami kamienna fontanna (basen) o formach późnobarokowych, zrekonstruowana z wykorzystaniem pierwotnych elementów - prostokątna o zaokrąglonych narożnikach, złożona z segmentów o bogatym przekroju. Na narożu szkarpy nad fontanną osadzony rzygacz w formie gryfa. Na drugim narożu szkarpy nad fontanną wmurowany kamienny fragment większej, nieznannej kompozycji rzeźbiarskiej, w formie rozety (1 poł. XVI w.). Fragment innej kompozycji - cios z powtarzalną dekoracją rzeźbiarską, osadzony jako parapet w niszy w szkarpie pd. (3 ćw. XVI w.).

Powierzchnia podwórka podzielona na dwie części o odmiennym nawierzchni; w części pn. rabaty z niską zielenią, w części pd. bruk wapienny, częściowo zarosnięty trawą. Wzdłuż elewacji budynku frontowego i oficyny bocznej oraz na linii z bramy budynku do bramy oficyny tylnej założone chodniki z płyt kamiennych i betonowych. W zach. części podwórka akacja.

14. Kubatura ok. 5326 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 670 m ² powierzchnia działki: 945 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-gospodarcze	17. Użytkowanie obecne mieszkalne, usługowe, gospodarcze
---	--	---	---

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

1. szcześódziesiąte remont bieżący budynków, nowa aranżacja podwórka, połączona z urządzeniem ekspozycji lapidarialnej na wsch. murze granicznym (fontanna, kamienne wtórniki) i uporządkowaniem nawierzchni (bruk, rabaty)

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Budynki w stanie dobrym. Stan obiektów w kartach szczegółowych.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Przeprowadzić prace renowacyjne we wszystkich obiektach zespołu, nie zmieniając form architektonicznych, wyglądu elewacji, układu wnętrz i wyposażenia.

Uzupełnić tynki na elewacji zewnętrznej muru zach.

Przeprowadzić prace pielęgnacyjne przy zieleni, utrzymując obecny układ rabat i istniejące drzewa. Usunąć murawę z bruku w pd. części podwórka.

Wszystkie prace koncepcyjne, projektowe i realizacyjne winny mieć akceptację władz konserwatorskich.

Należy rozważyć możliwość zmiany obecnego sposobu użytkowania, przy utrzymaniu funkcji mieszkalnej. Wskazane byłoby przywrócenie zespołowi jego charakteru reprezentacyjnego, z założeniem, że poza mieszkaniami znalazłyby się tu pomieszczenia ekspozycyjne.

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) (wybór)

J. Długosz, Liber beneficiorum dioecesis cracoviensis, t. I (Opera omnia, t. VII, Cracoviae 1868)

Inwentarz domów kapitulnych i wsi prestimonialnych, 1558-1614, Archiwum Kapituły Katedralnej

Akta wiertelnicze (Revisiones quart.: akta rękopiśmienne władz budowlanych), Archiwum Państwowe w Krakowie, nr kat. 1383

Liber inventariorum lapidearum R.C.C. cracoviensis inchoatus 1768, AKK

Liber revisionum triennalium domorum lapidearum canonicalium reverendissimi ecclesiae cathedralis cracoviensis capituli, 1748-56

Akta Budownictwa Miejskiego (plany archiwalne), APK, Dz. I, l.sp. 137

K. Richter, Kadaster miasta Krakowa ..., 1862, Muzeum Historyczne m. Krakowa, sygn. 413

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Plan Krakowa tzw. Senacki, 1802-1808, I. Enderle (wg Plan miasta Krakowa ... wyd. H. Münch, Kraków 1959)

Plan sytuacyjny i niwealacyjny miasta Krakowa z 1878 r., W. Konarzewski, MHmK, sygn. 44/VIIIa

Projekt kanału z podłączeniem do posesji, 1824, APK, Zbiory Kartograficzne, sygn. VIII/16

Projekt brukowania ul. Senackiej, 1829, APK, Zb. Kart., sygn. I/8

22. Bibliografia

Dokumentacje

D. Czapczyńska, W. Komorowski, W. Niewalda, H. Rojskowska, Studium urbanistyczno-konserwatorskie terenu dawnego Okołu, mps 1985-89

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Waldemar Komorowski

Imię i nazwisko

data

XII 1989 r.

26. Sprawdził

Imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. 1 wkładka

2. 3 karty dodatkowe

a. karta budynku frontowego

b. karta oficyny tylnej

c. karta oficyny bocznej

1. Miejscowość

KRAKÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ DWORU KANONIKÓW

ul. Poselska 7/ul. Senacka 2, 4

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

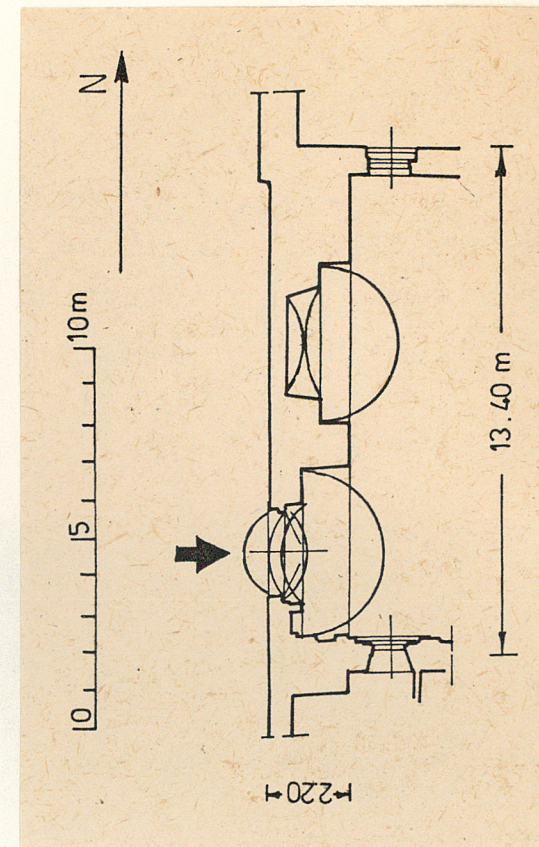
6 fotografii, 1 rysunek

zespół zabudowań przy ul. Poselskiej
w widoku od zach., z ul. Senackiej;
z lewej budynek frontowy, pośrodku
mur graniczny, z prawej oficyna tylna

zach. część zespołu w widoku od stro-
ny podwórca; z lewej oficyna tylna,
pośrodku mur graniczny z gankiem, z
prawej budynek frontowy

mur graniczny zach.

Wkładkę założył: .....Waldemar Komorowski, XII 1989 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Prac. Fot. PP PKZ O/Kraków

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23.600

Wzór ODZ 1978 r.

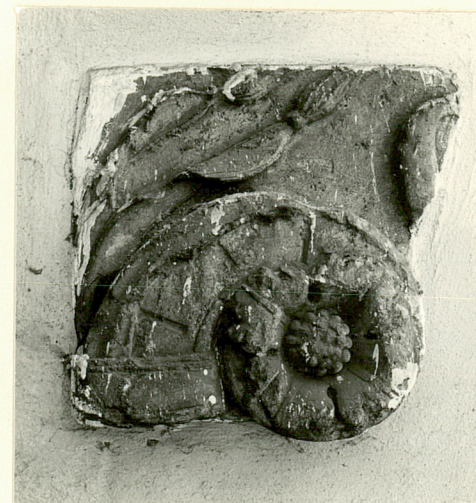
wsch. część zespołu w widoku od strony podwórca; z lewej budynek frontowy, pośrodku mur graniczny i ściana szczytowa oficyny sąsiedniej posesji (ul. Poselska 9), z prawej oficyna boczna

fontanna (basyen) przy wsch. murze granicznym

blenda w szkarpie przy fontannie; jako parapet użyty fragment starszej kamieniarki

kamienny detal większej kompozycji rzeźbiarskiej, wtórnie wmurowany w szkarpę przy fontannie